

ÇARŞI VE MAHALLE BEKÇİLERİ KANUNU

Kanun Numarası : 7245

Kabul Tarihi : 11/6/2020

Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 18/6/2020 Sayı : 31159

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve İstihdam

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edileceklerde aranan şartlara, çarşı ve mahalle bekçilerinin atama ve adaylık süreçlerine, görev ve yetkileri ile çalışmalarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

İstihdam

MADDE 2 – (1) Genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olmak üzere, emniyet ve jandarma teşkilatları bünyesinde silahlı bir kolluk olarak çarşı ve mahalle bekçileri istihdam edilir.

(2) (İptal fıkra: Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 Tarihli ve E: 2020/59, K: 2023/53 Sayılı Kararı ile.) (Yeniden Düzenleme:21/11/2024-7533/41 md.) Polis memuru ve üstü rütbelerde bulunan personel, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin rütbece üstü, kadro ve kuruluş yönünden bağlı oldukları ve amir olarak yetkilendirilmiş olan diğer personel ise çarşı ve mahalle bekçilerinin amiridir.

(3) (Ek:21/11/2024-7533/41 md.) Subay, astsubay ve uzman jandarma çavuşlar Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde istihdam edilen çarşı ve mahalle bekçilerinin rütbece üstü, kadro ve kuruluş yönünden bağlı oldukları ve amir olarak yetkilendirilmiş olan diğer personel ise çarşı ve mahalle bekçilerinin amiridir.

İKİNCİ BÖLÜM

Adaylarda Aranacak Şartlar, Sınav, Atama ve Adaylık Süreci

Adaylarda aranacak şartlar ve sınav

MADDE 3 – (Değişik:21/11/2024-7533/42 md.)

(1) Çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edileceklerde aşağıdaki niteliklerin bulunması şarttır:

a) Türk vatandaşı olmak.

b) Son başvuru tarihi itibarıyla en az lise veya dengi okul mezunu olmak.

c) Son başvuru tarihi itibarıyla erkek adaylar için askerlik ödevini bitirmiş olmak.

ç) 18 yaşını tamamladıktan sonra yaptırılan yaş düzeltmelerinde düzeltmeden önceki yaş dikkate alınmak şartıyla, sınavın yapıldığı yılın 1 Ocak tarihi itibarıyla 18 yaşını tamamlamış ve 31 yaşından gün almamış olmak.

d) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile;

1) Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûm olmamak.

2) Affa uğramış olsa bile 5237 sayılı Kanunun İkinci Kitap Birinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde tanımlanan suçlar, Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları ile yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan veya zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık veya cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, hayasızca hareketler, müstehcenlik ve fuhuş suçlarından mahkûm olmamak veya bu suçlardan hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmemiş olmak.

e) Kamu haklarını kullanmaktan yoksun bırakılmış olmamak.

f) Silah taşımaya veya silahlı görev yapmaya engeli bulunmamak.

g) İlgili mevzuattaki sağlık şartlarını taşımak.

ğ) İlgili mevzuata göre sağlık nedeniyle ilişkisi kesilenler hariç olmak üzere;

1) Herhangi bir nedenle askeri okullardan, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığına bağlı okul ve eğitim/öğretim kurumlarından çıkarılmamış olmak.

2) Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli iken kusuru nedeniyle ilişkisi kesilmemiş olmak.

h) Başvuru tarihinde herhangi bir siyasi partiye veya siyasi partilerin yan kuruluşlarına üye olmamak.

ı) Son başvuru tarihi itibarıyla yerleşim yeri son bir yıldır başvuru yapılan ilin sınırları içerisinde bulunmak.

(2) Çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edilmek için Polis Akademisi Başkanlığınca veya Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanlığınca yapılacak giriş sınavı; yazılı sınav, fiziki yeterlilik sınavı ve mülakat sınavı aşamalarından oluşur. Sınav sorularının hazırlanması, basımı, saklanması ve sınavın yapılması işlemi Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezine veya Millî Eğitim Bakanlığına yaptırılabilir.

(3) Başarılı olmak için yüz tam puan üzerinden en az; yazılı sınavdan elli puan, fiziki yeterlilik sınavından altmış puan, mülakat sınavından ise yetmiş puan alınması şarttır. Başarı sıralamasına esas puanı; adayın yazılı sınav puanının %25'i, fiziki yeterlilik sınav puanının %25'i ve mülakat sınav puanının %50'sinin toplamıdır. Çarşı ve mahalle bekçisi olarak istihdam edilmek için yapılacak giriş sınavına ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar, İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara göre yürütülür.

Atama ve adaylık süreci

MADDE 4 – (1) Sınavlarda başarılı olan, görevini yapmaya engel olabilecek bir hastalık veya engeli bulunmadığı sağlık kurulu raporu ile tespit edilmiş bulunanlar emniyet veya jandarma teşkilatlarına İçişleri Bakanının onayı ile aday memur olarak atanırlar.

(2) Çarşı ve mahalle bekçilerinin adaylık süresi bir yıldan az iki yıldan fazla olamaz. Adaylık süresi içerisinde en az üç ay süreyle temel ve hazırlayıcı eğitimler verilir.

(3) Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim devrelerinin her birinde başarısız olanlarla hâl ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin, aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların memuriyetle ilişkileri İçişleri Bakanının onayı ile kesilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görev ve Yetkiler

Halka yardım görevi

MADDE 5 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, görevli oldukları mülki sınırlar içerisinde halkın istirahat, sağlık ve selametini sağlamak bakımından;

a) Yolda hastalanan, kazaya uğrayan, düşüp kalan ve genel durumu itibarıyla yardıma muhtaç olanlara yardım etmek,

b) Yardıma ihtiyaç duyduğu değerlendirilen, şiddet mağduru veya şiddete ya da istismara uğrama riski taşıyan kadın ve çocukları, kimsesizleri, engellileri ve acizleri en yakın genel kolluk birimlerine teslim etmek,

c) Bir semt, yer, yol veya sokak sormak için başvuranlara gerekli bilgiyi vermek,

ç) Doğum, ölüm, hastalık, kaza, yangın veya afet gibi önemli ve acele hâller sebebiyle, yapılacak yardım isteklerinden gücü dâhilinde olanları öncelikle yerine getirmek,

d) Büyük tehlike arz eden yangın ve su baskını gibi afetlerde mahalle sakinlerini derhal uyarmak,

e) Toplum sağlığını ve güvenliğini tehdit eden bir hayvana rastlanıldığında verebileceği zararları engellemek için kişileri alandan uzaklaştırmak, ilgili genel kolluk ve belediyeyi durumdan haberdar etmek,

ile görevli ve yetkilidir.

Önleyici ve koruyucu görev ve yetkiler

MADDE 6 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri;

a) Görev saatleri içinde görevlendirildikleri bölgede devriye hizmeti yürütmek,

b) **(İptal bent: Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 Tarihli ve E: 2020/59, K: 2023/53 Sayılı Kararı ile.) (Yeniden Düzenleme:21/11/2024-7533/43 md.)** Görev bölgeleri içerisinde bulunan konut, işyeri veya araçların güvenliğini temin edecek tedbirleri almak,

c) Görev saatleri içerisinde vâkıf oldukları şüpheli durum veya kişileri bağlı bulundukları genel kolluk birimlerine bildirmek,

ç) **(İptal bent: Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 Tarihli ve E: 2020/59, K: 2023/53 Sayılı Kararı ile.)**

d) Görev bölgeleri içinde uyuşturucu madde imal edildiği, satıldığı veya kullanıldığından, kumar oynandığından ya da fuhuş yapıldığından şüphe edilen yerleri bağlı bulundukları genel kolluk birimlerine bildirmek,

e) Kişilerin can, mal ve ırzına yönelik saldırı ve tehditleri önlemek ve genel kolluk kuvvetleri gelinceye kadar gerekli tedbirleri almak,

f) Mahalle sakinlerini etkileyen elektrik, su, doğalgaz, kanalizasyon gibi arızaları, bağlı bulunduğu genel kolluk birimleri ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek ve görevli ekipler gelinceye kadar gerekli önleyici tedbirleri almak,

g) **(İptal bent: Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 Tarihli ve E: 2020/59, K: 2023/53 Sayılı Kararı ile.) (Yeniden Düzenleme:21/11/2024-7533/43 md.)** Görev saatleri içinde görevlendirildikleri bölgede tespit ettikleri kabahat fiillerini önlemek ve genel kolluğa bildirmek,

ğ) Sokak, geçit ve meydanları tıkararak trafiğe mâni olan taşıtların ve diğer engellerin kaldırılmasını sağlamak ve gerektiğinde bağlı bulunduğu genel kolluk birimlerine bildirmek,

h) Yangın, deprem, su baskını gibi afet ve tehlikelerde genel kolluğu bilgilendirmek ve görevli ekipler gelinceye kadar gerekli önleyici tedbirleri almak,
ile görevli ve yetkilidir.

Durdurma ve kimlik sorma

MADDE 7 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, görev bölgesi ve çalışma saatleri ile sınırlı olmak kaydıyla kişileri ve araçları;

a) Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek,

b) Suç işlendikten sonra kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak, işlenen suç veya kabahatlerin faillerinin kimliklerini tespit etmek,

c) Hakkında yakalama emri ya da zorla getirme kararı verilmiş olan kişileri tespit etmek,

ç) Kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya mal varlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek,
amacıyla durdurabilir.

(2) Durdurma yetkisinin kullanılabilmesi için makul bir sebebin bulunması gerekir. Süreklilik arz edecek, fiilî durum ve keyfilik oluşturacak şekilde durdurma işlemi yapılamaz.

(3) Çarşı ve mahalle bekçisi, görevini yerine getirirken kendisinin çarşı ve mahalle bekçisi olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, durdurduğu kişiye durdurma sebebini bildirir ve durdurma sebebine ilişkin sorular sorabilir, kimliğini veya bulundurulması gerekli diğer belgelerin ibraz edilmesini isteyebilir. Bu kişilere kimliğini ispatlama hususunda gerekli kolaylık gösterilir. Belgesinin bulunmaması, açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla ya da sair surette kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal genel kolluk görevlileri haberdar edilir.

(4) Durdurma süresi, durdurma sebebine esas teşkil eden işlemin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan makul süreden fazla olamaz.

(5) Durdurma sebebinin ortadan kalkması hâlinde kişilerin ve araçların ayrılmasına izin verilir.

(6) **(Değişik:21/11/2024-7533/44 md.)** Çarşı ve mahalle bekçisi durdurduğu kişi üzerinde veya aracında silah ya da kendisinin veya başkasının yaşamını tehlikeye sokabilecek bir eşyanın bulunduğu hususunda yeterli şüphenin varlığı hâlinde, kendisine veya başkasına zarar verilmesini önlemek amacıyla kişiler üzerinde yoklama suretiyle el ile dıştan kontrol yapabilir. Araçlarda ise aracın dışarıdan bakıldığında içerisi görünen bölümlerini kontrol edebilir. Bu amaçla üst ve araç araması yapılamaz, kişinin üzerindeki elbisenin çıkarılması veya aracın, dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin açılması istenemez.

Adli görev ve yetkiler

MADDE 8 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri, suç işlenirken veya işlendikten sonra, henüz izleri meydanda iken;

a) Şüphelileri yakalamak,

b) Yakaladıkları şüphelilerin kendilerine veya başkalarına zarar vermelerini engelleyici tedbirleri almak,

c) Suç delillerinin kaybolmaması veya bozulmaması için gerekli muhafaza tedbirlerini almak,

ç) Varsa olayın tanıklarının kimlik ve adres bilgilerini tespit ederek genel kolluk birimlerine bildirmek,

ile görevli ve yetkilidir.

(2) Çarşı ve mahalle bekçileri haklarında tutuklama veya yakalama kararı çıkarılmış kimseleri gördükleri takdirde yakalamak ve bağlı bulunduğu genel kolluk kuvvetlerine teslim etmek ile görevli ve yetkilidir.

Zor ve silah kullanma yetkisi

MADDE 9 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 16 ncı maddesinde belirtilen zor ve silah kullanma yetkisini haizdir.

Genel kolluk kuvvetlerine yardım görevi

MADDE 10 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri mevzuatla genel kolluk kuvvetlerine tevdi edilen görevlerde genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olurlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Başka görevde çalıştırma yasağı

MADDE 11 – (1) Çarşı ve mahalle bekçileri kolluk hizmet ve görevleri dışında her ne suretle olursa olsun çalıştırılmazlar.

Çalışma saatleri

MADDE 12 – (1) (Değişik:21/11/2024-7533/45 md.) Çarşı ve mahalle bekçilerinin haftalık çalışma süresi kırk saattir. Personel yetersizliği, görev yoğunluğu ve benzeri durumlarda emniyet ve asayişin gerektirdiği hâllerin ortaya çıkması hâlinde valinin onayı ile haftalık kırk saatlik çalışma süresi en fazla elli altı saate kadar artırılabilir. Belirtilen durumların ortadan kalkması ile fazla çalışılan süre istirahat süresine eklenir.

(2) Günlük çalışma saatleri esas olarak güneşin batış saatinden doğuş saatine kadar olan zaman dilimini kapsayacak şekilde düzenlenir.

(3) **(Değişik:21/11/2024-7533/45 md.)** Çarşı ve mahalle bekçileri olağanüstü hâl, terör, toplumsal olaylar, doğal afet, salgın hastalık, mevsim koşulları ve benzeri durumlarda güvenlik veya kamu düzeni ile görevi etkileyen zorunluluk hâllerinin ortaya çıkması hâlinde İçişleri Bakanının onayı ile ikinci fıkrada belirtilen zaman dilimi dışında çalıştırılabilir.

Disiplin, ödül ve performans değerlendirme

MADDE 13 – (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin disiplin, ödüllendirme ve performans değerlendirme işlemlerinde istihdam edildikleri genel kolluk kuvvetine göre emniyet ya da jandarma hizmetleri sınıfı mensuplarına uygulanan hükümler uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 14 – (1) Çarşı ve mahalle bekçilerinin çalışma usul ve esasları, alacakları meslek içi eğitim, giyecekleri kıyafet ve görevde kullanacakları teçhizatlar ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 15 – (1) (8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(2) (14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(3) (10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Yürürlükten kaldırılan Kanun ve atıflar

MADDE 16 – (1) 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta 772 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanunla çıkarılması öngörülen yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

(2) Bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar, yürürlükteki yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 17 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 – (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

7245 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/ İptal Eden Anayasa Mahkemesinin Kararının Numarası	7245 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 Tarihli ve E: 2020/59, K: 2023/53 Sayılı Kararı	2, 3, 6, 7, 12	Yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (1/3/2024)
7533	2, 3, 6, 7, 12	30/11/2024